

Պատ. Կէս սէլրաս քէրի

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ինչպէս որ արդէն ծանուցուած էր, երէկ՝ ժամը չին միջոցները, հասարակաց կրթութեան պաշտօնեայ վսեմ. Բէմալ բաշա Գումգարուի Մայր վարժարանն, և անտի Լուսաւորչեան աղջկանց վարժարանն այցելութիւն ըրաւ։

Նորին վսեմութիւնն յիշեալ երկու վարժարանաց աշակերտներն ու աշակերտուհիք տաճկերէն և գաղղիերէն լեզուաց և թուաբանութեան մէջ մանրամասնաբար հարցաքննելով՝ խիստ գոհ եղաւ նոցա տուած պատասխաններուն վրայ, և իւր այս գոհունակութիւնն բարեհաճեցաւ յայտնել թէ վարժարանաց հոգաբարձութեան, և թէ դաստառաց զանոնք յատուկ յատուկ իր քովը կանչելով, և իրենց աշխատութեան բերմանը արգասեացը վրայ արժանաւոր գովեստներ կարգացոյց։

Մայր վարժարանի մէջ Հայերէն, Տաճկերէն և գաղղիերէն ճառեր կարդացուեցան, որոյ պատասխանեց Նորին վսեմութիւնն գրաւոր աղբււռ տնտեսաբանութեամբ մը, որոյ օրինակը կը յուսմամբ թէ կը զրկուի մեզ ի հըրատարակութիւն։

Նորին վսեմութիւնն Լուսաւորչեան վարժարանը գացած էր, երբ Ս. Պատրիարքն ալ, որ արտաքին գործոց պաշտօնեայ վսեմ. Սաֆվէթ բաշայի գացած էր, վերադարձին ուղղակի յիշեալ վարժարանը գնաց ըստ խնդրոյ Ն. վսեմութեան Բէմալ բաշայի։

Յիշեալ վարժարանի աշակերտուհեաց մին ալ գեղեցիկ արտասանութեամբ գաղղիերէն ճառ մը ընթերցաւ, որով կը յայտնէր Նորին վսեմութեան խորին երախտագիտութեան ըզգացումներ իւր այս մարդասիրական այցելութեան նկատմամբ, և որոյ ի պատասխանի Ն. վսեմութիւնն կարճ բայց ազդու բերանացի ատենախօսութիւն մ'ընել բարեհաճեցաւ։

Վսեմ. Պաշտօնեայն սոյն վարժարանի ձեռագործները գծագրութիւնները ու գեղագրութիւնները, ինչպէս նաև Մայր վարժարանի գծագրութիւններն ու գեղագրութիւններն ալ մանրամասն տեսութեան առնելով՝ մեծ գոհունակութիւն յայտնեց նոցա յառաջագիտութեան նկատմամբ։ Յիշեալ ձեռագործներուն խիստ ընտրելիներէն նուիրուեցաւ Նորին վսեմութեան։

Նշանաւոր էին Նորին վսեմութեան Լուսաւորչեան վարժարանի մէջ ըրած ատենաբանութեան սա խօսքերը. «Աղջկանց դաստիարակութիւնը, ըսաւ, մանչ տղայոց դաստիարակութենէն աւելի պիտանի է ազգի մը յառաջագիտութեան և բարօրութեան համար։ Ուրախ եմ տեսնելով որ Օսմ. Տէրութեան ամենահաւատարիմ հպատակները ինչպէս չափաւոր ծախսով կ'աշխատեն ճանչնալով՝ բաւական ժամանակէ հետէ սկսած է աղջկանց դաստիարակութեան կարեւոր միջոցներն ըստ արժանւոյն գործադրել, և կը յուսամ որ ի նորոգ բարեխնամ Վոյսեր կարող պիտի ըլլայ իր այս մասին բրած ջանադրութեան արգասիքը վայելելու»։

Յետոյ Նորին վսեմութիւնն Ս. Պատրիարքին հետ ուղղակի Պատրիարքարան երթալով՝ Նորին Սրբազնութեան հետ երկարօրէն տեսակցելէն վերջը մեկնեցաւ խորին երախտագիտութեան և շնորհակալեաց յիշատակներ թողլով ամենուն սրտին մէջ։

Վսեմ. Պաշտօնեայն սոյն մարդասիրական այցելութիւնը արդարեւ մեզ

համար մեծ պատիւ և վառ համարուելուն, կը փութամբ ընդհանուր ազգութեան կողմանէ մեր խորին երախտագիտութեան և շնորհակալութեան անկեղծ հաւատքն Նորին վսեմութեան մատուցանել։

ՀՐԱԻՒՐ

ԱՌ

ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՍ

Ազգային Ընդ. Ժողովը Մի. նիստը պիտի գումարի, յառաջիկայ ուրբաթ օր, 16 մարտ, ի Ս. Լուսաւորչի եկեղեցին Ղալաթիոյ։

Ատենը պիտի բացուի ժամը 6 ին և գոցուի 10 ին։

Կը հրաւիրեմ զազգային երեսփոխանս զալ ազգասիրաբար կատարել իրենց նուիրական պարտաւորութիւնը։

Մնամ աղօթարար

Պատրիարք Կ. Պոլսոյ

Մկրտիչ արքեպիսկոպոս

12 մարտ. 1873

Խորիմեմ

Ի Պատրիարքարանի Հայոց

Կ. Պոլիս

ԿԱՐԳ ԽՆԴՐՈՑ

1. Վաւերացուին նախորդ ԵՐ. նիստի ատենագրութեան։

2. Վաւերացումը նորութեան Սահմ. վերաբնիչ յանձնաժողովոյ։

3. Տեղեկագիր Աղթամարայ Կաթուղիական կանոնադրութեան։

4. Ատենական կանոնադրութիւն։

Ատենագիր ընդ. Ժողովոյ

Տիգրան Լուսաւորչեան

Յ. Գ. Յայտնի է որ այս նիստը ինչպէս նախընթացն էր դաշնակց պիտի ըլլայ։

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԵՄԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ազգ. վարչութեան Տնտեսական խորհրդոյ

Միջազգային Թաղ. խորհուրդն իւր եկեղեցւոյ երեւմտեայ հաշուեցոյցն՝ որ 1865 նոյեմբեր 1էն սկսեալ կը յանգի 1872 դեկտ. վերջ, մատուցած է Ազգ. վարչութեան Տնտեսական խորհրդոյ։ Սոյն հաշուեցոյցին ստորագրեալ մէկ օրինակը եկեղեցւոյ բակը կ'ախուած է ի տես ժողովրդեան։ Այն թաղեցիկն որ սոյն հաշուեցոյցին վրայ դիտողութիւն կամ բողոք ունի, թուականէ մինչ 31 օր պէտք է նամակաւ մը մատուցանէ Տնտեսական խորհրդոյ, յորմէ ետեւ դիտողութիւն կամ բողոք անընդունելի պիտի համարուի։

14 մարտ 1873

Ի Պատրիարքարանի Հայոց

Կ. Պոլիս

73 մարտ 13 Պէշիկթաշ

... Տէր,

Արդի բանաստեղծ մը ըսաւ, դըպրոցը եկեղեցւոյ գաւիթն է, ես քայլ մ'ալ առնելով պիտի ըսեմ, դըպրոցը ազգին վերակենդանութիւնն է։ Կամ սանկ ըսենք, դըպրոցը ազգի մը վերականգնութեան նաւահանգիստն է։ Եւ այն պիտի ճշմարտութիւն մ'է որ ոչ ոք կըրնայ ուրանալ, բայց միայն ի նկատի առնելու մեծ կէտ մը կ'այ. այն է նիւթականը, առանց որոյ կարելի չ'է բան մը ընել։

Մենք երկու Հայ երիտասարդ ընտելարան մը բացինք Պէշիկթաշի մէջ նոր սերունդը կրթելու։ Այն սերունդը որ երկար տարիներ էր մը տգէտ կանանց և օրիորդաց ձեռքը շահու գործիք դարձեր էր, և է. այո՛, այս ապագային յոյսերուն վրայ մինչև ցայժմ բան մը մտածուած չ'էր, մենք պար-

ծանօք կըսեմք թէ մտածեցինք և ի գործ դրինք զայն, սակայն ինչպէս որ ամեն գործ ի սկզբան շատ մը դժուարութիւններու ենթակայ է այնպէս ալ այս տաճանելի գործը. և ցաւօք սրտի կըսեմք որ ծնողաց կալմանէ մեր ջանից համապատասխանող շարժում մը չի տեսնուիր, որոնց այս անշարժութիւնը... անտարակոյս զմեզ քիչ ատենէն ձեռնթափ պիտի ընէր, եթէ երիտասարդութեան բարոյական աշակցութիւնը չի վայելէինք, ինչպէս որ այս անգամ ալ իր պատուաւոր անդամներէն մին, այն է, Յովհաննէս Զֆէնտի Բէրէստէճեան գոհ չ'ըլլալով բանաւոր և բարոյական աշակցութեամբ նիւթապէս ալ փութաց օժանդակել մեզ, կէս Օսմանեան ոսկի նուիրելով ընտելարանիս և բարի օրինակ հանդիսանալով այլոց, որով պարտաւորած է զմեզ այս աշխիւ պարոնը մեր շնորհակալքը յայտնել հրապարակաւ։

Խնդրեմ Տէր, հաճեցէ՛ք երկուողս հըրատարակել աղատախօս լրագրոյդ մէջ։

Եմ քոյր անձնուէր

Պ. Կ. Կոկիկեան

ՏԱԽԻԼ ԻՅԷ

Մէարիֆ նեղարեթի ճէլիլէսի ճանիպինտէն, քիթապ թապ իտէնլէրէ ֆայիտէլի սուրէթտէ պիր մաթապա նիղամաւէսինին լալիհատէ գալէմէ տընլըպ, Պապը ալիքէ թագաթիմ օլուն մուշ տուր։

—Մարսիւնտան հարեքէթ իտէրէք ֆուրթունեա թէսատիւֆ իտիպիլէ կիւն դատար իէր ատալարընտա գալմըշ օլան իրիտան նամ ֆրանսըզ վարորու, բազոր իրթէսի կիւնիւ իղմիրէ վէ տիւնքի իւն տալի Տէր սատեթէ վիրուտ իրմիշ տիր։

—Ավսթրիա իմէրթօրունուն քէրիմէսի արչիտիլէս ժիգէլին նըլանլըսը օլուպ, Պալիէրա բընիսլէրինտէն պուլունան լէօթօլ իլէ, երինէ Պալիէրա բըրէնսլէրինտէն Ալպէրթ, Գուտսը չէրիֆտէն ալտէթլէ, ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Տէր սատեթէ միւլպատէթ իթմիշլէր իլէ Ալմանեա սէֆարէթլանէսինէ միւսաֆիր օլմուշտար տըր։

—Կէլէն կիւն Թէհէրանա միւլթէ վէճհիհէն ազիմէթ իթմիշ օլտուղունու եաղաղըմըլ թէհէրան սէֆիրի Միւնիֆ Զֆէնտի հազրէթլէրինին, ճանիպը տէլլէթի Ալիքէտէն, իրան տէլլէթինէ, զիրտէ մուհարրէր իւլ մատտէլէրի թէպիլդէ մէմուր օլմուշ տուր։

1. Ալթը այս գատար իրան տէլլէթի թարաֆընտան, տէլլէթի Ալիքէ իլէ պիր թիճարէթ մուհաթէնամէսի թանգիմ օլունմալ իսէ, իրան էլեւսընտան տալի, մէմալիքի մահրուսէ էլեւսը կիպի կէօթիլէք ալընաճադ։

2. Ինկիլթէրա վէ Բուսիա տէլլէթլէրի մարիֆէթի իլէ թէպիլէ օլունան իրան վէ տէլլէթ Ալիքէ հուտուտու նու թատիգ իլին, իրան տէլլէթի թարաֆընտան Տէր սատեթէ իլէ մէմուր իղամ օլունաճադ։

3. Իրան թէպապընա, թէպապի տէլլէթ Ալիքէ կիպի մուհաթէ օլունաճադ, եանի, իրան թէպապը տիւնլի էճիպիլէսի սայրէթ թէպապը կիպի, իմթիւրաղա նայլ օլումաճադ։

—Կէլէն բաղար իրթէսի կիւնիւ, Տէրսատեթ Ավսթրիա սէֆիրի գոնթ իւտօրիֆ ճէնապլէրի Պապը ալիքէ կիտէրէք, դաթը սատարողամի վէ խարիճիքէ վէ թիճարէթ, վէ մէարիֆի ու մուլիքէ, վէ էվլաֆը հիւմաեուն նա-

զըրլարը բաշալար հազարթըլտ տախի այրը այրը միւլադաթ իյլէմիշ տիր։ —Պէշիքթաշ գալթիքէ միւտիլի միւրալայ հաճի Հասան պէյէ, Բուսիա տէլլէթի թարաֆընտան, Սէն Բոթանիսա նըլանլըն իւլիւնիւ իւլթպէսինտէն պիր գըթասը իթա օլունմուշ տուր։

—Մասիս դազէթասը միւտիլի իւլթիւճեան էֆէնտի, թաթիլ իտիլմիշ օլան փունջ դազէթասը ալէյհինտէ տալայա գըլամ իյլէմիշ օլտուղունու տան, տիւնքի կիւն Տէրսատեթ մէհէթմէյի ճէպիլէսինտէ պիրինճի տէֆասը օլարագ մուհաթէմէ օլմուշտար իսէ տէ, Ալմաճեան էֆէնտի, նամիս զաճըլընը սէպէպ պէեան իտէրէք, օկիւնիւ պէեանը իթիւրազ իտէմէեէճէլինի իֆատէ իյլէմիշ օլտուղունտան, թարաֆէյինին տիլէր պիր կիւն կէլմէլէրինէ գարար վիլիլմիշ տիր։

—Պունտան պիր սէնէ էվլէլ, մէրհում Բիֆաթ բաշաղտէ Էմին պէյին, Պապը—ալի ճիւլարընտաքի գոնաղընտա գապասը գըրըլարագ, 16000 էսհ. Ումուլի չալընմըշ օլտուղունու օգուեանլարըմըլ տէրիւթըր իտէպիլիլէր։ Ծիմտիլէ գատար բէք չօգ արանլըմըշ, վէ էթէյիճէ ատամլար տա թահթը թէվլըք ու իսթինթազա ալընմըշտար իտի իսէ տէ, մէսմուլիմիլէ նէգարէն, իլի զահիրէ չըգարաճադ հիլ պիր էսէր կէօրիւլէմիլ իտի։

Ձըգան բէնճէմպիհի կիւնիւ, Պէզէսթէն պէքիլի օլան իսթիլիար պիր ատամ, Եէյլի—իւլ—իւլամ գարուտունտա հէմէհիլիմիլտէն Մէսիս էֆէնտի իսպիրեանա 300 էսհ. Ումուլի սաթմազ իսթէր, մէրգումտա սաթմէ տըր օլտուղունու, ֆագաթ, պէտէլի—նի ալմագ իլին տիւքըեանա կէլմէսի նի պէեան իտէր։ Տիւքըեանա կէլտիլէրինտէ, պէքիլի մէրգում տիւքըեանըն կիլիլի պիր մահալինէ օլունարագ, կեաճ զայրու սաթմաեաճադ օլտուղունու, վէ կեաճ պանգոնթ իսթէր օլտուղունու, վէ նիհայէթ հալինէ տիլդաթ իտէնլէրին, չիւբհէսինի արթըրընթ թալը ու հարաքեաթտա պուլունու։ Օլմանտէ, մէքըիր գոնաթիլէրին նիւմէրօլարընա պագըլտըգտա, Էմին պէյին չալընմըշ էսհալարընտան օլտուղուն անալըրըր Պուարատա մէրգումուն տիւքըեանընա իլի միւստէնթիգ էֆէնտիլէր կէլլիլէր, վէ, մէքըիր էսհալարընէ րէտէն թալը օլտուղունու պէքիլ պագայա սիւալ իտէլլէր, հալ պուլ քի, իֆատէլէրի պիրպիրինի տալա թուլթմաթըլընտան, Պապը—գալթիլէյէ կէօթիլիլէր։

Ճիւմա իրթէսի կիւնիւ, մէրգում պէքիլին թահթը իսթինթազա ալընմըշտար պիր գաշ քիլիլի իսպէր վիլմիշ օլտուղունու, վէ մէրգումանըն պէրիան տէրիւթիլլէ իսպըճա չէյէլէ տէ իտիլմիշ իտուկի մէսմուլիմիլ օլմուշ տուր։

—Չօրնիք սանճաղընտա վագը Պէլէնէտէ գաթլ թէօհմէթիլլէ միւլթիլէմ օլան խրիլթիւնտան պիր ատամըն գապըթա մէմուրալը թարաֆընտան կիւեա իտիլէն իսկէնճէտէն տոլաթը վէֆաթ իյլէտիլինէ տայիր, մէմալիլէր մահրուսէլի չահաւնէտէ ճարի օլան ատալէթ ու հագգանիլէթէ հասէտ իտէնլէր թարաֆընտան նէշրիւթաթ վուգուա կէլտիլի ճիհէթլէ, հիւլիւմէթի ալիլէ ճանիլլինտէն իսլամ վէ խըրիլթիւնտէն միւրէքըպ պիր գոմիլիտն

Թէ՛քիլ իտիլիպ, Թա՛գըգ աթը միւ-
քէմմէլէ իճրա իթտիլիպէքտէ օլտու-
ղունտան, պու հաթին սըհէթի հէրնէ
վէճհ իլէ թէպէյիւն իտէր իսէ, պա-
տէմա զաղէթամըզա տէրճ օլունտանը
վէ զապըթ մէհմուրարը թարափըն-
տան գանունա մուղայի հարէքէթլէր
վուգու պուլմուշ օլտուղու թագտիլ-
տէ, հիւքիւմէթի սէնիւնէ ճանիպիւնտէն
էն շէտիտ օլան միւնաղաթը գանունի-
նէն տիւլար իտիլիպէքտէ հազգըն-
տա շիւրհէ եօգ թուր, ֆագաթ շիմ-
տիլիք գաթիլ տէնիլէն վէ մուախիւս-
րէն հապսիւնտէն վէֆաթը վուգու
պուլան խրիսթիանըն թէրճէմէի հալ
վէ ամէլիւնէ մաէթթէհսիւֆ իպթիւ-
տար օլունուր :

Եանեա նամ գաւապալը Սիւլէյման
նամ քիմէսնէ, զայպ իթմիշ օլտուղու
պիր րէս էօքիւղիւնիւ արտամագ իւղրէ,
Չատանիլէ գարիւնէսինէ չիթմիշ, վէ
Պօզօ նամընտա օլան գաթիլի մէրգու-
մուն տալէթի իւզէրինէ, մէրգում
Սիւլէյման խանէսի հիզտաքնա կէլ-
տիքտէ, քէլքինի Սիւլէյման իւզէրի-
նէ սալը վէրմիշ, վէ Սիւլէյման տախի
պէլինտէքի թապանճաքն չէքիպ
քէլք իւզէրինէ պօշտաճաղը սըրատա
մէրգում Պօզօ գաղընտալը Լազար ի-
լէ պէրապէր մէրգում Սիւլէյմանըն
եանընա կիտիպ, Սիւլէյմանըն էլին-
տէ պուլունան թապանճաքն թիմու-
րըյա մէրգում Սիւլէյմանը տարպ վէ
գաթիլ իլլէտիքէրինտէն սօնրա, իւզէ-
րինտէ պուլունան էլպիսէսինի չըգաղըպ
ֆուրունտա եագտըլարը, վէ ճէնա-
ղէսինի խանէլէրինէ եագըն օրման ի-
չինէ տթըպ ճանիլէրինէ եէտիլտիք-
լէրի, միւթէլէֆայի մէրգում Պօզօնուն
հաեթտա օլան գաղընտալը մէրգում
Լազարըն իգրարըյա թէպէյիւն իյ-
լէտիլի, մահէլտէն ալընան խապէր-
լէրտէն անալըլմըշ տըր :

(Պօսնա)

—Մարտին շէհրինտէ մուգիմ շէյի
Համիտ էֆէնտի հաղըթլէրինին մալս-
տումէլէրինտէն օլուպ, Միտեթթ գա-
սապաքնըն Մուգաթը ինքեաֆ գարի-
նէսինտէ իգաթէթ իլլէմէքտէ օլան
շէյի իպրահիմ էֆէնտինին գօնաղը
հալլիսինտէ պուլունան աղնամալէն
պիր աղ աղնամ չալմագ իւզրէ, կէչէն-
լէրտէ կիճէլէյին մէղքիւր հալլիկէ
կիրմիշ օլան պիր խըրսըղըն օրատան
պիր գօնուն ալըպ կէօթիւրմէք իլլին
աեագլարըն թուլտուղու անտէ, պիր-
տէ իլլի կէօղիւ պիրտէն քէօր օլա-
րագ, ասլա հարէքէթ իթմէնէ մէտա-
րը գալմատաղը հալտէ, թա սապահ
գատար օրատա գալմըշ օլտուղունտան,
սապահլանըն, միւմաիլէյի շէյի մէր-
գումու պու հալտէ կէօրիւպ, հալլիլի
կիրմէսինին սէպէպինի քէնտիսինտէն
սիւալ իլլէտիքտէ, մէրգում ինքեալա
եիւղ թուլտաճագ մահէլլ պուլտաճա-
տըղընտան, վուգուի հալի տողրունտան
տողրունտա պէտան իթմիշ, վէ պուլուն
իւզէրինէ միւմաիլէյի շէյի մէրգում-
մուն եիւղիւնէ պիր շամար վուրարագ,
հէման պիր կէօղիւ ալըլմըշ, վէ պիր
տահա պու մէքուհ քեարը իրթիքեապ
իթմէնէճէկինտէն պին տիւրիւ թէօլ-
պէ իլլէ իթտիլի րիճաքնա պինտէն,
տիլէր եիւղիւնէ տախի պիր թօղուտ
վուրարագ, օ պիր կէօղիւտէ ալըլմըպ,
մէրգում պու ուլղունտուլուղա ճէ-
րարէթ իթմէսինտէն տօլար մահէլլի
հիւքիւմէթինէ թահթը թէվլէթի
ալընտաղ, իսթիլիթագ օլունտուղու
էսնաթէ տախի պուրարընը պէտան
իլլէմիշ օլտուղու ասըլ քէնտի իգրա-
րընտան անալըլմըպ, պուլունան սահիհ

օլաճաղընտա շիւրհէ օլաճաղըն ճի-
հէթլէ, պատէմա մահէլլինտէն կէլէ-
նէք էվրագը իսթիլիթագիւնէ իւզէրի-
նէ, հասըլ օլաճագ թագիւլաթ վէ իյ-
գահաթըն էթրաֆըյա իշար օլունա-
ճաղը Մարտինտէն պիտիլիլմիշ տիր
(Տիւարպէթի)

—Շէհրիգօր միւլհագաթընտան րա-
վէնտէղ գաւապաքնտա 150 սաթ գա-
տար, տուրմաեղ կաղմուր եաղմըշ,
վէ հիւքիւմէթ գօնաղըյա թէլէկրաֆ-
իանէյի սու պասարագ խարապ, վէ
պագըն էհալի խանէլէրի տախի երգըլ-
մըշ իսէ տէ, նուֆուսաճա թէլէֆաթ օլ-
մատըղը վէ Միւնտէլի գաւապաքնտա
տախի, 8 կիւն 8 կիճէ տուրմաեղ
եաղմուր եաղտըղը կիպի, հալա տախի
ղանէթ շիտտէթլի էսէրէք, պիրտէ
հարէքէթի արզ վուգու պուլմուշ ի-
տուլինտէն, պիր խալի աղաճար
տիւլմիւշ, վէ մէմէքէթին պագը խա-
նէլէրի տախի խարապ օլմուշ օլտուղու
իլիտիլմիշ տիր :

—Րում բաթրիլի րիւթպէթլու է-
ֆէնտի ճուճա իրթէսի կիւնիւ խարի-
ճիէն նաղըր տէվլէթլու բաշա հազ-
րէթլէրի իլէ միւլագաթ իտիպ, Պուլ-
ղարիսթանտա ինթիլապ օլունան պա-
ղը Րում միտրօպօլիտէրինէ պէրթ ի-
թա պուլուրմաքնը իսթիտա իլլէմիշ-
լէր :

—Կէչէն ճուճա իրթէսի կիւնիւ Աւ-
մանեա իմբէրթթօրմունտա տողրունտա
կիւնիւ օլմաթը միւնտիլպէթի իլէ, Աւ-
մանեա էլիսինին մատամաթը, սէֆու-
րէթ մէմուրաքնա պիր զիւսաֆէթ վիր-
տիլի կիպի, Տէրսաաթէթտէ պուլունան
Աւմանեա թէպաթըյա սիւֆէրա վէ
պագըն մէմուրին տէվլէթը Ալիէն տա-
խի էլլինէ թէպրիքէ կիթմիշլէր տիր :
Ախալմաթ տախի, Լիւքսապուրի
լօգանթաքնտա, էլլինին րիտսէթի
թահթընտա օլարագ պիր զիւսաֆէթ
թէրթիպ օլունմուշ տուր :

—Կէչէն բազար կիճէսի սաթ 7
գարարլարընտա, Սամաթեաթ իթ-
իէմէղ մահէլլէսի սաքիլէրինտէն նի-
գամիէն եօղլամաճըր հաճի Ղալիպ է-
ֆէնտինին խանէսինէ պէշ նէֆէր մէճ-
հուլ իւլ ահալ վէ եիւղլէրինտէ մա-
քէ թապիր օլունան եիւղիւք իլլէ պիւ
տուլուր, էֆէնտի միւմաիլէյի խա-
մէթ քեարը Ալի Պա հիսա իտէրէք վէ
քիմ տիր տէմէսի իւզէրինէ, մէրգում
լար հէման մէրգումուն պօղաղընա սա-
րըլմըշ օլտուղարը, վէ աղայի մէրգում-
մուն վուգու պուլան ֆէրեաթը իւ-
զէրինէ, մէրգուման ֆիրար իթմէքտէ
իքէն, ճիւլար մէրքէղինտէ միւսթախ-
տէմ պուլունան ասաքիլի զապիթիէ
չալուշարընտան պիր չալուշ իլլէ պիր
տէ զապիթիէն եէթիլէրէք, վէ ֆիրար-
լարընա մէյտան վիրիլմէքէրէք տէր
տէսթ օլունմուշ, վէ մէրգուման քի-
մէսնէլէրին թէպապի տէվլէթի Ալի-
իէտէն վէ էրմէնի միւլէթիտէն գու-
եուլմու գարիլ վէ գարիլէլ վէ Սիւ-
պուլ վէ Կարապետ վէ Մանուկ օլտու-
ղու անալըլմաղլէ, ահալլէրի տէր
տէսթը թահգըր պուլունմագտաթը :

Տէրսաաթէթ թարմիլայ Շիքէթի իլանը
Պին սէքիլ եիւղ եէթմիշ իլլէ սէ-
նէի միւլտիլէսինէ մահսուպէն, թը-
րամիլայ Շիքէթի հիսսէլէրինին պէ-
հէրինէ, պին սէքիլ եիւղ եէթմիշ իլլէ
սէնէի միւլտիլէսինին մահի մարթըն
իւլիւնտէ թէճէմիւ իտէն ճէմիլէթի
ուլմուլիէնին իթաթըն թախիս վէ

թէնսիպ իլլէտիլի թէմէթիւաթ գու-
րօնունտա պէտէլի օլտան սէքսէն իլլէ
ղուրուղունտա մահի նիւսնըն օն տօ-
ղուղունտա թարիլինտէն իթիպարէն,
շիքէթին Մէհմէթ—Ալի բաշա խա-
նընտա վագը մէրքէղինտէ իթա օլու-
նաճաղը իլան օլունուր :

ՍԻՆՏԱՆԱ

Էհլի բըղ կէնճ պիր սիւտանա գա-
տընա թալիպի օլանար, իւսիլտար-
տա Տաղ—Համաթընտա թէլլալ Լուսի-
կին խանէսինէ միւրաճաթ իթմէլէրի
իլան օլունուր :

ԻԼԱՆ

Սուլթան համամընտա Եւ-
նի կէչիտ խան իթթիսալինտէ
5 նիւմէրօլու մաղադատա,
կէօմրիւկտէն սէրիլպէտէլի-
նէ ալընմըշ հէր ճիւսա էչեա
կէրէք պուլա վէ կէրէք թաշ-
րա իչին էհվէն ֆիլաթլա տա-
լըլմաղտա օլտուղու, վէ 10
լրատան զիւսաթէ մալ ալան
լարա, միւնսիլայ լարօօնթօ ի-
սիլէճէյի իլան օլունուր :

Ի Ա Ն

Քէնտի մաքաթթըտան ստթըլան
բըրմէպէրին ասըլ անա սէհիմէրինին
քէնտի մալիմիղ օլտուղունտա, վէ բը-
րօմէս ալանար, նիւմէրօլարըն, ա-
նա սէհիմէրինին նիւմէրօլարըն իլլէ
թաթպիլի իլլէմէք իւզրէ, անա սէհիմ-
էրինի կէօրմէնէ մէղուն օլտուղարը-
նը, վէ պէտէլինէ էտա իտէրէք, անա
սէհիմին սաթըն ալապիլի օլտուղա-
րընը, բաղպէթլու էհալիէն իլան իլլէ-
մէքլիլի, ֆէրիլէյի զիւմէթ ատա ի-
տէրիմ :

ԳԵԼԱՐՁԷՏ ՎԷ ԳՈՒՄ

1873 սէնէսի ալաֆրէնկա նիսան իւ-
թիտաքնտա չէքիլէճէք տէմիր եօլու
բիւնդօսունտա 75 տէտ սէհիմէրի-
նին պաթընըլիւզ հիսսէ իթիպարի-
լէ, պէհէր հիսսէսի պիր մէհիտիէնէ
ֆիրուլթ վէ ասապը հիսսէնէ, պի-
րէր մագպուզ սէնտի վիրիլպ, մէղ-
քիւր 75 սէհիմին պաթընա հիսսէտը
թանըլաճաղընտան, իլլէրաթընա բաղ-
պէթ պուլունաճագ զէվաթ, չարլուի
քէպիրտէ Չուլաճը խանընտա իւսթ
գաթտա 43 նիւմէրօլու օտատա Պէր-
պէրեանլար գումաթնաքնա միւրա-
ճաթ իլլէմէլէրի :

ՍՈՆ ՀԱՎՍՏԻՍԼԷՐ

ԻՆԻԻԼԹԻՐԱՆ

Լօնտրա, 24 մարտ

ճիւճա իրթէսի կիւնիւ պանդատան
489,000 լիրա գալտըրըլար :

ՅԲԱՆՈՒ

Բարիս, 24 մարտ

Մալիէն նաղըրը, 1874 սէնէսինին
պիւտսէսինի, պու կիւն Մէհմէթ թագ-
տիմ իլլէտի, մէղքիւր պիւտսէնտէ,
մէսարիֆաթ, 2523 միլեօն ֆրանգ,
վէ վարիտաթ, 2526 միլեօն ֆրանգ
թախին օլունմուշ տուր, շէյիլէ քի,
մէսարիֆաթ, 1873 սէնէսի մէսարի-
ֆաթընտան, 138 միլեօն ֆրանգ զի-
տաթ օլմուշ տուր, մէպաղը մէղքիւ-
րուն 39 միլեօն ֆրանգը, հարպիէն նէ-
գարէթի թարաֆընտան սարֆ օլուն-
մուշ տուր :

Մ. Լէօն Սէյ, արաղիէն միւլթա

լիք վէ չալսի վիրիլիլէրի, վէ թէճէ-
միւլաթ, գարու, վէ բէնճէրէ վիր-
կիլէրինին արթըրըլպ, բաթէնթա
րուսումունտէն էքսիլթիլմէսինի թէք-
լիֆ իթմիշ տիր :

ԻՍԲԱՆԵԱ

Մարտիտ, 23 մարտ

Մէհլիս, Բօրթօ—Րիգօտա էսիրի-
լին լաղվինէ տայր գանուն լալիհա-
սընը գապուլ իթտիքտէն սօնրա տա-
ղըլըլար :

Իսրանեաթա իլէրիմէքտէ օլան
էրպապը իսթիլալըն չըգարտըլարը
ուլղունտուղուլարըն էօնիւնիւ ալմագ
իլլին հիւքիւմէթ թէտապիրի շէտիտէ
իթթիլաղընա մէհպուր օլմուշ տուր :

ԻԹԱԼԵԱ

Րօմա, 24 մարտ

Սիլիւստա վագը Դաղէրթ նամ
շէհրտէ պագը կէօնա ուլղունտուղ-
լաղար վուգու պուլմուշ օլտուղու
մահէլլի հալաթտիսինտէն տիր :

ՐՈՒՍԻԱ

Սէն Բէթըրսպուրկ 24 մարտ

Խիվա սէֆէրիլ իլլին հաղըրըլպ իւ-
թամ պուլտու, օրտու, իւլ գօլ օլ-
րագ, մայիս ալը իպթիտաքնտա ի-
գա սիւրդունտա տողրու էլէլէյի պի-
րիպիլինտէն ուզագ իւլ եէրտէն խիվա-
եա կիրէճէք տիր :

Ալէքսանտրօպօտան պիտիլիլի-
կինէ կէօրէ, խիվա խանըն խաֆիէ մէ-
մուրաքը, Պիւղաշինին Գիրիլիլէրինի,
Րուսարա գարալը թահրիլէ չալըմըշ-
լար իսէ տէ, մուվաֆֆագ օլաճաղըլար
տըր :

24 մարտ

Խիվա սէվգ օլունաճագ օրտու ի-
լէ պիրիլքտէ կիթմէնէ, թալմըն մուլ-
պիրինէ ռուխսաթ վիրիլմէտի :

ՍԱՐԱՅԻՅԷ

(Սէնա իւլ Բալլա)

Լօնտրա 25 մարտ

Էսհամը ումուլի	54 5/16
1869 խթիլարաղը	86
1875 խթիլարաղը	74 1/4

Պրսա տուրիւն	
Բարիս 25 մարտ	
Էսհամը ումուլի	55 15
1869 խթիլարաղը	340
Րումիլի տէմիր եօլ սէհիմէրի	180 00
» » » » էլլին	180 50
Ճաւանըլ ֆօնտուսու	3 0/0 53 60
» » » » »	3 0/0 90 62

ԳԱԼԱՅԷ ԲԻՆԱՅԷ

Էսհ. Ում. 15 մարտ	տիւլաճագ	61-22
» » 14 »	սապահ ալըլար	61-24
» » » » »	սաթ 8	61-25
Խթիլարաղ 1868		382-
» 1865		372-
» 1869 զուրօն քէսիք		328
» 1872		95-5/4
Սոսիլէթէ ժէնէրալ աղսիլլարը		15-23
Քիլիտի » » »		19-20
Շումէնտըլէր սէհիմէրի Կիլի		184-1/4
» » » » »	էլլին	88-1/4
Թարմիլայ հիսսէլէրի		20-10
Սոսիլէթէ Ալաթթօ թիւրը		12-90
Ստամպուլ սոնդալ աղսիլլարը		9-22
Վէրիտի գումաթնաքն		5 05
Սոսիլէթէ օթօման		7-02
Աղէք ֆայլիլ		11 0/0

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻՆԱՅԷ 14 ՄԱՐՏ

Ինկիլիլ իրարը	110-20
Ճաւանըլ պիւլունա	87-14
Բօլ	89-18
Դըրմիլ պիւլունա	51-26
Պէհագ Ալիսիլ ֆարաղը	1-15
Մէթալիք ֆարաղը	
Պէլիլի	7-08
Պագըր	118-3/4
Կէլէճէք զուրօն սըօթօսու	0/0 5 1/2

Բուսական թանգարանը և ներսի օդանոցը
Մեղու Հայաստանի նամականիքներով
աշխարհի համաշխարհային օդանոցը

ՊԱՐՄԱՆՈՒՄ

(Թղթակցութիւն Մեղու Հայաստանի
լրագրի)

Մի քանի ամիս առաջ, երկու դար-
ցի գիւղացիք վէճ ունենալով միմեանց
հետ, վէճը դարձնում են դէպի ատե-
լութիւն և ատելութիւնը յառաջաց-
նում է կռիւ, որի մէջ մինք սրամահ
մեռնում է. այդ անբաղդ մեռնողը
չունէր ոչ եղբայր և ոչ որդի, որ կա-
րող լինէին վրէժ առնուլ, այնպէս որ
այդ պաշտօնը կատարել մնում էր նո-
րա կնոջ և քրոջ վերայ: Անցել էր բա-
ւական ժամանակ, երբ այդ երկու
քաջ հերոսները վրէժխնդրութեան
ոգով վառուած և ի ներքուստ զրա-
հաւորուած մտնում են իւրեանց թըշ-
նամու տունը: Մարդասպանը ինդրում
է ներողամիտ լինել դէպի ինքը այդ-
անցքի մասին, բայց հերոս-ամազոն-
ները լսելով սպանչի դաշոյնը, նոյն
իսկ նորա սրով մորթում են նորան և
աներկիւղ հեռանում այնտեղից:

Անցեալ նամակում յիշել եմ, թէ
Քրդաստանում գտնուում են նաև Հը-
րէսյա: Այս ազգը, որին կիկերոն ան-
ուանում է «*Քուրդի*» և «*Քուրդի*»
ապրում է, մի երևելի հեղինակի ա-
սածի պէս, իւր թշնամեանց մէջ ա-
ռանց հայրենեաց օտարակաւ ամենայն
տեղ, և թէև միշտ հարստահարու-
թեան ենթակայ է, սակայն ունի մի
զօրեղ ազգայնութիւն ամեն ժողովրդ-
դեան վերայ: Նոյնպէս և Քրդաստա-
նում դուք բաւականին լաւ կեանք են
վարում շնորհիւ այն անխորտակեան,
որ Քրդերն գործ են գնում: Միւս ազ-
գութիւնների վերաբերութեամբ թէ
որպիսի ներգործութիւն են ազդում
մանաւանդ խորայնութիւն մեր վերայ
երբ, առաւօտեան կուտեր ուսին խա-
ռը քրդերհիներին հետ գնում են գե-
տակը շուր բերելու, այդ ընթացիկին
ենք թողում երևակայել: Իւրեանց
տոն օրերում նոքա զարդարովում են
ճոխաբար ոսկեայ և ականակուղաբ-
դերով և բեհէղեայ զգեստներով:
Նոյնպէս գործն են անում նոքա ուս-
կեայ օրեր: Բայց քառապատիկ մեծ
և ծանր սովորականից: Միայն մի վատ
սովորութիւն, որ արմատացել է նոյն
մէջ, մի տգէղ տեսք է ընծայում նո-
յն կերպարանքին: Նոքա ծակելով
իւրեանց քիթերը, ոչ են անցկացնում:

Քրդերը ընդհանրապէս գործ են
անում ճանապարհորդութեան մէջ կամ
պատերազմում նիղակ, թուր, դաշոյն
և վահան, ոմանք զրահաւորվում են
նոյնպէս և երկաթեայ պահպանակնե-
րով:

Այս անգամ մի համառօտ նշելատե-
մունք քրդերի լեզուի մասին:

Քրդերի լեզուն խառնուրդ է զանա-
զան ազգերի լեզուից, գլխաւորապէս
հին Մարաց և հին ու նոր պարսից լեզ-
ուից: Բայց կան նաև նոյն մէջ Հա-
յերէն: Քրդերի լեզուն և Արաբական բա-
ռեր. օրինակ նոյն «*Մըրտ*» բառը
պարսից «*Մէրտէ*» (մեռանել) հետ,
մի է «*Հաւր*» բառը մեր «*Աւուր*» հետ
«*Դրաւը*» մեր «*Դրաւի*» հետ, «*Գարբ*»
Պարսից «*Գար*» (դուռ) ի հետ: Չերաւը
մեր «*Չրահ*» հետ, «*Բապը*» մեր «*Պա-*
պի» հետ, նոյնպէս քաղաքական «*Օ-*
վա» (այն) բառը նոյն «*Հաւալի*» հետ:

«*Մաստա*» (մածուն) բառը «*Մաստի*»
հետ: «*Անա*» (ես) բառը «*Անի*» հետ
և այլն և այլն: որոնք նոյն են տալի
յայտնապէս որ այդ լեզուն վերայիշեալ
լեզուներից գոյացած մի լեզու է:

Քաղաքիս արևելեան կողմը Գըլա-
թաղի կողմած այգու աջ կողմում
գտնվում է մի քանի գոյացած բլուր,
որ նշան է տեղի հնութեան և մնացել
է կռապաշտութեան ժամանակից, ուր
գտնվում է մարդկային ոսկորոտիք,
գտնված են նաև հին ձեռագործ ա-
նօթեղէններ և սալորոտներ, որոնք լին-
են եղել միտրով, և որոնց վերայ գը-
տնված են հին փորութեանք:

Ես անձամբ քննեցի այդ տեղը և
գտայ նորա չորս կողմում մի քանի ա-
կանները, որոնցից դուրս էին եկել
այդ իրերը: Իմ առաջնորդողը յայտ-
նեց, որ հին դարմաներ ևս գտնված են
այդտեղ: Անձամբ այն գտնված անօթ-
ներէն մինք միայն տեսայ, որ ունի մեր
արդի թէյանոցների ձեւը, բայց տա-
նապատիկ առաւել մեծ է նոյնից:
Դորա վերայ փորած են աստղի և կի-
սալուսնի ձեւով նկարներ: Անօթի ձեւը
և ամրութիւնը նոյն են տալիս իւր-
եանց հնութիւնը: Թէ ձեռք բերելու
բաղդ ունենամ անշուշտ կուղարկեմ
ձեզ:

Այդտեղի հեռաւորութիւնը մի քա-
ռորդ ժամ է քաղաքից: արդեօք որ-
քան այդպիսի հնութիւններ կան այս
կողմերում, որոնք դեռ անյայտ են
մեզ և որոնցից իցէ թէ օգուտ քաղէր
մեր հայկական պատմութիւնը, բայց
այստեղ որ անգութ ժամանակի ձեռ-
քով ժամ առ ժամ անհետանում են:
Կան նոյնպէս իրմանի-բուլաղ (Հայ աղ-
բիւր) կողմած գիւղի մօտ, որ 7—8
ժամ հեռու է այս տեղից, բազմաթիւ
սոցա նման հնութիւններ և քառաթա-
ւերու վերայ գտնված բեւառագրեր
կամ նշանագրեր: որոնք Յ. Ե. Ալիշա-
նը ևս իւր ֆաղաքական աշխարհագ-
րութեան մէջ յիշում է, և տեղի ա-
նունը կապած ելէ տալի որ նոքա Հա-
յոց են պատկանում իսկապէս: յուսով
եմ, որ այդտեղին կպած են և Ուշի
գաւառում գտնված հնութիւնները,
որոնց տեսանելու և ձեռք մի ճշգրիտ
գաղափար տալու բախտը գուցէ ու-
նենամ:

Ինչպէս Դաւիթ իմ մեր եկած ճա-
նապարհի վերայ մի քանի տեղեր, նոյն-
պէս այստեղ քաղաքից փոքր ինչ հե-
ռու բնակիւում են մի քանի տուն ակա-
տաւոր հիւանդանոց, որոնք արտաքը-
նած են իւրեանց փոխարինող հի-
ւանդութեան պատճառով և վտանգա-
ւոր է նոյն մերձեանքը, բայց այս ի-
մար իւրեղ ազգը կատարելապէս չէ
արգելած նոյն երթևեկութիւնը քա-
ղաքի մէջ, Հասարակօրէն ամենայն
ուրաթ օրեր առանձինների վերայ հե-
ծած մտնում են քաղաք և իջեւանաց
ու վաճառանոցայ մէջ շրջում են իւր-
եանց հարկաւոր նիւթերը գնելու հա-
մար: Չազդալի է նոյն կերպարանքը
և բնութիւնը իւր ամենատեղ տեսիլ-
ներից ոչ մէկը չէ զլացել նոյնից: Դո-
քա կոչվում են երկրի լեզուաւ կուպ-
լուն (գարշիկ):

Եւրոպական շնորհիւ քրիս-
տոնէից կրօնափոխութիւնը կամ բռ-
նութեամբ կրօնափոխութեան թա-
կաղը ընկնելը գրեթէ սովորութիւն
եղած է արդար խօսելով համարեա թէ
Քաղաքական փոփոխութիւն աղդի մէջ:
Քանի ամիս առաջ մի Քաղաքացի

պատանի մօտ 14 տարեկան կամաւո-
րապէս մահմետական էր դարձել: Նա
որովհետեւ չափահաս չէր, ուստի և
ընդունելի չէր նորա կրօնափոխութիւ-
նը, (բայց իսլամ կրօնի), բայց որովհե-
տեւ մեր աշխարհում արդարութիւնը
զօրեղի կողմն է, այդ պատճառով նո-
րա ծնողքը կորցնում էին իւրեանց ար-
դարացի իրաւունքը: Նոյն օրերին գը-
տնվում էր մի կրօնամոլ իւրեղի տան:
Անմիտ պատանին տեսնելով իւր յոյ-
սերի ապագիւն լինելը, զղջացել էր
և հնար էր մտածում իւր ազատման
համար: Նորա մայրը իւր որդու դի-
տաւորութիւնը իմանալով դիմեց տե-
ղիս Հայ վաճառականաց մինի օգնա-
կանութեան, որ վաղուց տեղս կը
պանդխտէր և որ գտաւ մի միջոց ֆաղ-
դէացի պատանւոյն փախուստ տալ:
Թէև իսկոյն դեռպետի բացակայու-
թիւնը մի վայրկեան վրդովութիւն
պատճառեցին, բայց շուտով անհե-
տացան:

Քաղաքիս շրջակայքում գտնուած
գիւղերի մէջ երկու ժամ հեռաւորու-
թեամբ գտնվում է հայաբնակ գիւղ
Դարալաք անուամբ, որտեղ կան 20
տուն Հայք, իսկ մնացեալը որ կաղ-
մում են մօտ 120 տուն բոլոր քիւրդեր
են:

Այս տեղի Հայերը թէ հագուստով
և թէ բնութեամբ բաւականին նման
են Քիւրդերին: Նոքա ունին մի քա-
հաւայ, որ նայելով ժողովրդեան դրու-
թեանը և տգէտ կեանքին բաւական
լաւ է իւր աստիճանի մէջ: Հայ ժողո-
վորդը այդ տեղ ամենախոր քնի և
տգիտութեան մէջ են: Նոքա չգիտեն
ոչ մի հայերէն բառ, բայց պահել են
հայութիւնը իբրեւ մի աւանդ մնացած
իւրեանց հայրերից:

Մի խօսքով ինչպէս նոյն նոյնպէս
և մերձակայ Սուլթուղ գաւառում
գտնուած Հայ սերունդն կրանկելու
կը պատրաստուի մեր անհոգութեան
շնորհիւ:

Քահանայն յայտնեց ինձ (որպէս ար-
դէն գիտեմք) մեր արդի Գեր. Սրբա-
ղանի այդ նկատմամբ ցաւակոյտութիւնը
որ նա մտադիր է իւր ազգաւոր բնա-
ւորութեամբ հայրաբար նոյն գրու-
թիւնը քննել և որքան կարելի է այդ-
ցաւալի տեսարանին վախճան տալ:
մենք սիրտ թուռը կապածք այդ
նուիրական առաքինութեան իրադո-
ւութեանը, որով գէթ ապագայ սե-
րունդի վիճակը բարոյութեալ իւր անու-
նը պիտի անմահացնի և օրինակ լինի
այլոց իւր բարեգործութեամբը, և
անշուշտ ազգասէր սրտեր ևս անպակաս
կը լինին Գեր. Հօր հետ մասնակցել
այդ եղբայրսիրութեան:

Թէ և մի քանի ծուռ դատող պաշո-
նայք փոխանակ պատասխանելով Սըր-
բաղանի հրաւերին հանգանակելու իւր-
եան այդ մասին, հակառակութեան ո-
րոմներ ցանկելով ժողովրդեան մէջ և
զրպարտութիւններ ստեղծելով կամենում
են ատելութիւն ձգել ի պիսկոպոսի և
հասարակութեան մէջ և խոչըդոտ լինել
այդ նուիրական գործին սակայն մենք
յուսով ենք, որ մեր հայրենասէր հա-
մազգիք ազգասիրտք կատարելով
իւրեանց նուիրական պարտքը, կօժան-
դակեն Սրբաղանին ժամ յառաջ այդ-
ցաւալի դրութեան առաջը առնուլ:

Բայց Հայերից տեղս և շրջակայ
գիւղերում գտնվում են մի քանի տուն
Քաղաքացիք, որոնք ենթակայ են նոյն
բախտին որպէս Հայերը:
Որպէս այլ պատմագիրք նոյնպէս

Ամէդէ-ժօբէր Նաբոլէոնի դեսպա-
նը 1805 և 1806 Վաշինգտոնի և Ֆրան-
գրքի մէջ նոյնպէս Մալքում Գրա-
դէն Բիւրնիւմ, Խօթէն Բօռէ և
այլք իւրեանց պատմագրութեանց
մէջ քաջ նկարագրութեան փութե-
րու բարձրվարքն և ոգին, բայց
յիշաւի դիտողութեան արժանաւոր է,
որ բնաւ տեղացի ֆրիստոնէից դէմ
գործուած բռնութիւն չեն յիշել, գուցէ
անտեղեկ գոյով նոյն գոյութեան
և զարմանալի չէ, որովհետեւ ոչինչ կեր-
պիւ արտաքին տեսութեամբ չեն զա-
նազանիւ նոյնից:

Առաքելեանց-ձեռագրեանց

—Մի մասնաւոր նամակից տեղեկա-
նում ենք թէ Ալէքսանդրապոլում մի
քանի հայ յարգելի տիկնայք և օրի-
որդք, իրարու մերձաւոր պատուելի
գերդաստանք, վճռել են չաթթը մի
անգամ կանանց ժողով ունենալ գեր-
դաստանական զուարճութեան նպա-
տակով: Ընթերցողը իսկոյն կներկայա-
ցնէ մեր կանանց ժողովների սովորա-
կան պարահանդէսն, ողորմած հոգի
լօտօն, թաղելու թղթախաղի և կամ
մեր կանանց իսկ գործը բարձրասանք,
անհուն և անվերջ սև ու մոխիր բաժ-
բասանքը: մի յոռապիւր ընթերցող. մեր
կանայք էլ վերջապէս սկսում են մշտա-
ծել օգտաւէտ զուարճութիւնների մա-
սին: Ալէքսանդրապոլում այդ յիշած
գերդաստանական հրաւերների ժամա-
նակ կանայք մեծ ուշադրութեամբ և
սիրով սկսել են լսել «*Մանկագիտու-
թիւն*» (երեխայ պահելու զանազան ե-
ղանակներ), ֆանի մի ուրիշ մանր յոգ-
ուածներ ևս կարդացուած են, այն է
1) «*Որդիք առաւել կրթուած քան բզ-
մնողք*» 2) «*Հինգերորդ դարու հայ տիկնայք*»
1860 թ. «*Կուռնկ Հ. Ալիսարհի*», օրագ-
րից: 3) «*Հինգերորդ դարու Հայերը*
—նոյն տեղից:

Ընթերցանութեան միջանկեալ ժա-
մերում կանայք քաղցր և ներդաշնակ
հայերէն երգ երգողութեամբ զուարթաց-
նում են համեստ հանդէսը, երբեմն
գաշնամուրի հետեւողութեամբ: Այդ-
կերպով «*հինգ*» անգամ ժողովներ
եղած են: Լսեցինք թէ այդ ժողովները
հրաւերի ձեւ չունին, այլ իրարու ա-
ռանց էնէլ երթեկելութիւն ունեցող
գերդաստանք: փոխանակ «*լօտօյի*»
մտօրի առաւել բանական կերպիւ
կուզեն ժամանակ անցնել միասին, Ու-
րեմն շատ մեծացնելու հարկաւորու-
թիւն չկայ:

—Պետերբուրգի գիտութեանց ճե-
մարանի անդամ հայագէտ Բրոսսէն,
իւր վրայ ընդունելով ընդարձակ աշ-
խատանք հայոց պատմագիրների եր-
կասիրութիւնք ժողովելու աշխատա-
սիրութիւն, որ դադարուեցաւ 1869
թուակ. երեւելի հայագէտ Գրանսիայի
Լանդուալի մահուան պատճառով—
թարգմանեց Առաքել վարդապետի
թաղիղեցւոյ հայոց պատմութեան հա-
մար նշանաւոր գործը. նոյնպէս և Չա-
քարեա սարկաւազի պատմական գըր-
ուածքը, որ շարունակութիւն է Ա-
ռաքելի պատմութեան, և պատմու-
թիւն Շահ-Ալիա առաջինի և նորա
յակորդների: